

J) ASKERLİKTE NÖBET HİZMETLERİ¹

I - Genel

Madde 76 - Nöbet; askerlikteki müşterek hizmetlerin yapılmasını ve devamını sağlamak maksadı ile bu hizmetlerin belli bir sıra ve süre ile subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, erbaş ve erler ile Silâhlı Kuvvetler Teşkilâtı içinde vazifeli olan bilûmum sivil şahıslar tarafından yapılmasıdır.

Nöbetçi: Nöbet hizmetinin yapılması için görevlendirilen şahıstır.

Madde 77 - Kıtalarda, karargâhlarda ve askeri kurumlarda nöbet hizmetine tabi tutulacak personelin kimler olacağı, nöbet hizmetlerinin yapılış tarzı ile şekli ve nöbetçilere ait vazifeler talimatname ile tâyin ve tespit olunur.

NOT:

Askerlikte nöbet hizmetleri: İç Hz.K. 76-82, İç Hz.Yönt. 382-641. - Nöbet hizmetine tabi tutulacaklar ile nöbet hizmetleri hakkında talimatname: İç Hz.K. 77 - Askerlikte nöbet hizmetine dahil edilenler ile edilmeyenler: İç Hz.Yönt. 382 - Nöbet hizmeti sırası gelenin mazeretinin zuhuru: İç Hz.Yönt. 383 - Tatil ve bayram günlerinde nöbet hizmetinin aynı şahsa gelmemesi: İç Hz. Yönt. 384 - Nöbetçilerin kıyafeti: İç Hz.Yönt. 385 - Muhim durumlarda yetkili amirin müsadesi ile nöbetin başkasına devri: İç Hz.Yönt. 386 - Nöbetçi heyetinin hareket tarzı ile nöbetin tatil gününe rastlaması halinde ertesi günkü mesaiye kadar istirahat edileceği: İç Hz.Yönt. 387 - Nöbetçi heyetinin eğitim ve tatbikatlara katılabileceği: İç Hz.Yönt. 388 - Nöbetlerin devir ve teslimi: İç Hz.Yönt. 389 - Nöbetçi bulunanların nöbet hizmetinden olan şikayetleri nöbetindeki silsileye uyularak ilk amirine yapılacağı: İç Hz.Yönt. 49 - Nöbetçilerin nöbet yerinde hareket tarzları : İç Hz.Yönt. 427-438; 630-

¹ ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklama, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklemek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

633. - Nöbetçilerin değiştirilmesi: İç Hz.Yönt. 634-639. - Nöbet talimatına aykırı hareket edenler: Dis.Mah.K. 56 (Türk Silahlı kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliğinde belirtilen nöbet görevlerini yaparken nöbet yerlerini terkedenler ve başka surette nöbet talimatına aykırı hareket edenler bu eylemlerinden dolayı hizmet aksamamış veya maddi zarar doğmamışsa iki aya kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılırlar)

AS. YARGITAY KARARLARI:

Koğuş nöbetçisi, As.C.K.nun 15 nci maddesinde tarif olunan mânada bir nöbetçi deęildir(As.Yrg.2.D., 12.1.1955, E.54/3784, K.48)

Nöbetçinin âmir sayılabilmesi, dolayısıyla As.C.K.nun 106 ncı maddesinde yazılı kanunî himayeden faydalanılabilmesi için nöbet görevinin As.C.K.nun 15/1, 211 sayılı T.S.K. İç Hizmet K.nun 76 ve 77 nci maddeleriyle İç Hizmet Yönetmeliğinin 395 inci maddelerine uygunluk arzemesi ve nöbetçinin talimata tespit olunan nöbet hizmeti sınırları dışına çıkmaması, özellikle "nöbet hizmeti" şümulüne girmeyen yersiz müdahale ve icapsız fiilleri irtikâp etmemesi gerekmektedir(As.Yrg.3.D., 19.11.1968, E.802, K.802).

Önceden tesbit ve kendisine tebliğ edilmiş bulunan nöbet görevine hiç gelmeyen sanığın fiili; hizmete müteallik bir emri hiç yapmamak suretiyle itaatsizlikte ısrardır(As.Yrg.4.D., 15.6.1971, E.274, K.271).

Nöbetçinin ifa ettiği görev sebebiyle amir sayılması ve As.C.K.nun 106 ncı maddesinde yazılı kanuni himayeden istifade edebilmesi için nöbet görevinin As.C.K.nun 15/1, 211 sayılı İç Hz.K.nun 76, 77 ve İç Hz.Yönetmeliğinin 395 nci maddelerine uygun bir biçimde yapılması ve nöbetçinin talimatla tesbit olunan nöbet hizmeti kapsamına girmeyen "yersiz müdahale ve icapsız fiilleri" irtikap eylememesi gerekir. Bu nev'iden fiillerle görev hudutları dışına çıkarak üstüne taarruz eden nöbetçinin As.C.K.nun 91/1 nci maddesi gereğince tecziyesi gerekir(As.Yrg.Drl.Krl., 2.4.1987, E.79, K.68).

Özel bir talimatı bulunan mağdur erin tutmakta olduğu nöbet görevinin As.C.K.nun 15/1, 211 sayılı Kanununun 76 ve 77 nci maddeleri ile İç Hizmet Yönetmeliğinin 395 nci maddesine uygunluk arzemesi ve nöbetçi erin nöbet talimatıyla tesbit edilmiş olan görev hudutları dışına çıkan bir hareketinin de söz konusu olmaması karşısında; nöbet tuttuğu sırada kendisini döven binbaşuya karşı As.C.K.nun 106 ncı maddesinde yazılı kanuni himayeden yararlanılması ve suçu amire karşı işlemiş olduğunun kabulü ile sanık binbaşının As.C.K.nun 91 nci maddesi gereğince cezalandırılması gerekirken, aynı kanununun 117/1 nci maddesi gereğince ceza tayini kanuna aykırıdır(As.Yrg.2.D., 27.4.1988, E.376, K.355).

T.S.K.leri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği esasları dahilinde görevlendirilen koğuş nöbetçi onbaşlarının görevini yaparken kendi bölüğündeki diğer er ve aynı rütbeye sahip eratin amiri sayılmaları sonucu bunlara karşı işlenen suçların amire karşı işlenmiş sayılması sonucunu doğurur.

Kanun ve yönetmeliğin öngördüğü koşullar aşılarak ve imkanda mevcutken, bir bölüğün koğuş nöbetçi onbaşlığını tutan şahsa aynı zamanda diğer bir bölüğün nöbetçi onbaşlığında tutturulması halinde doğaldır ki şahsın anılan yasal korumadan yararlanması düşünülemez.

Ancak, Bu statüdeki görevli, yetkili bir amir tarafından görevlendirildiğinden, amir konumunda olmasa bile, bir hizmetin yerine getirilmesine memur edildiğinden, ona karşı işlenen suç memura karşı işlenmiş kabul edilmelidir(As.Yrg.Drl.Krl., 24.11.1994, E.119 K.119).

Hükümlünün 19.1.1995 tarihinde 21.00-23.00 saatleri arasındaki devriye nöbetine kaldırıldığı halde, belinin ağrıdığı gerekçesiyle devriye nöbetine hiç gitmemek şeklinde tezahür ettiği kabul edilen eylemin sübutu halinde, askeri mahkemenin görevi kapsamında olan As.C.K.nun 87/1 nci maddesinde yazılı emre itaatsizlikte ısrar suçunu oluşturacağından, disiplin mahkemesince görevsizlik kararı yerine eylemin, nöbet talimatına aykırı hareket etmek suçunu oluşturduğu kabul edilerek 477 sayılı Yasanın 56 ncı maddesi uyarınca onbeş gün oda hapsi cezası ile

mahkumiyetine hükmedilmesinin yasaya aykırı olduğu hk..(As.Yrg.5.D., 5.2.1997, E.99, K.96)

AS.YÜK.İDARE MAH. KARARLARI:

Askeri hastanede hademe kadrosunda ve yardımcı hizmetler sınıfında istihdam edilen davacı Devlet memurunun, tuttuğu nöbetler karşısında fazla çalışma ücretinden yararlandırılması ve her 8 saatlik fazla çalışmaya karşılık bir gün izin imkanından yoksun bırakılmasında hukuka aykırılık yoktur(AYİM.2.D., 27.4.1994, E.1993/785, K.1994/923).

Bir askeri hastanede servis hemşiresi olarak görevli olan davacıya, tuttuğu nöbetler karşılığında ertesi gün idarece izin verilmesi nedeniyle; ilave nöbet tazminatı ödenmemesi işlemi Bütçe Kanunundaki düzenlemeye uygundur (AYİM.2.D., 9.3.1994, E.1993/364, K.1994/549).

İç Hizmet Yönt.nin 393. maddesinde belirtilen "harekat" nöbeti, İç Hizmet K.nun 76. maddesinde tanımlanan "nöbet" kavramı içinde mütalaa edilemeyeceğinden, ilgili komutanın gerek görmesi ile konulan harekat görevine "nöbetine" albay rütbesindeki subaylarında dahil edilmesi, İç Hizmet Yönt.nin 382. Maddesindeki albayların nöbet hizmetine dahil edilmeyeceği kuralına aykırılık teşkil etmez (AYİM.Drl,Krl., 15.6.1995, E. 1995/3, K. 1995/12).

GATA Yüksek Hemşirelik Okulu mezunu olup "Yüksek Hemşire" ünvanı ile sağlık sınıfında bir hastanede yüksek hemşire kadrosunda görev yapan davacı subayın askeri hastane nöbetçi subaylığı hizmetine dahil edilmesinde hukuka aykırılık yoktur.(AYİM.2.D., 26.1.1996, E.1995/479, K.1996/56)

Sınır görevinde kaçakçılarla anlaşarak sınır geçisine müsaade eden uzman erbaşın, gece karanlıkta nöbetçilerin açtığı ateş sonucu ölümünde, meydana gelen eylemin idareye yüklenebilir mahiyetinin olmadığı anlaşıldığından tazmin sorumluluğundan söz edilemez(AYİM. 2.D., 8.5.1996, E.1995/1025, K.1996/494).

Kadroda bulunmadığı halde ilgili askerî kurumca emirle ihdas edilen Kurum Amiri Yardımcılığı görevini ifa eden davacı subayın, nöbet hizmetinden muaf tutulabilmesine imkan yoktur (AYİM. 2.D., 20.11.1996, E.1996/428, K.1996/1033).

Su deposu nöbetçisi iken bölücü örgüt mensuplarının silahlı saldırısı sonucu yaralanan davacı erin, nöbet mahallinde uyuduğu ve baskın sırasında kaçarken vurulduğu yolundaki iddiaların doğrulanmaması karşısında nakdi tazminata müstahak olduğu kabul edilmelidir (AYİM.1.D., 25.11.1997, E.1997/932, K.1997/907).

Tebliğat Kanunu ve Tebliğat Tüzüğü'nün ilgili hükümleri uyarınca Nöbetçi Subayına yapılan tebliğat, subay olan davacıya yapılmış sayılacağından; noksan harç ve posta pulunu tamamlaması için usulüne uygun şekilde yapılan tebliğata rağmen noksanlığın giderilmemesi karşısında, davanın açılmamış sayılmasına karar verilmelidir (AYİM.1.D., 6.7.1999, E.1999/694, K.1999/719).

İntihar ettiği gün ve önceleri üstlerince müteaddit kereler müessir fiile maruz kalan, spor ve atıştaki başarısızlığı nedeniyle Bölük önünde kendisine yuh çektirilen, bu nedenle bunalıma girerek nöbet sırasında intihar eden erin ölümü ile yakınlarının uğradıkları zararın, hizmet kusuru esasına göre idarece tazmini gerekir (AYİM.2.D., 5.4.2000, E.1998/268, K.2000/425)

Geceleyin mevzilerdeki nöbetçileri kontrol ederken mutad güzergah dışına çıktığından, yabancı zannıyla nöbetçi er tarafından açılan ateş sonucu sakatlanan davacının uğradığı zararın kusursuz sorumluluk esasına göre tazmini gerekir (AYİM.2.D., 14.6.2000, E.1999/662, K.2000/414).